

УДК 339.138:330.522.7

DOI <https://doi.org/10.32782/2224-6282/150-4>

Дугінець Г. В.

Київський національний торговельно-економічний університет

Duginets G.

Kyiv National University of Trade and Economics

ІНФОРМАЦІЙНА АСИМЕТРІЯ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Стаття присвячена дослідженню феномену інформаційної асиметрії в світовій економіці. Визначено, що інформаційна асиметрія в світовій економіці існує з моменту зародження міжнародних відносин, але з прищивленням впровадження інформаційних технологій вона набула масштабного поширення. За результатами дослідження існуючих теоретичних підходів доведено, що без забезпечення вільного переміщення інформації неможливо вільне переміщення товарів, послуг і фінансових коштів. Визначено основні фактори, якими викликана інформаційна асиметрія. Проаналізовано основні причини, які перешкоджають вільному доступу економічних суб'єктів до інформації: неправильна інтерпретація відомостей в силу недостатньої компетентності, частина інформації відноситься до секретної та не може бути розголошена; формування державою обмежено симетричного інформаційного поля; міжнародний рівень інформації не завжди характеризується актуальністю через свою масштабність. Доведено, що основними стимулами зростання інформаційної асиметрії є умисне спотворення, замовчування, або відсутність необхідної методологічної бази для виявлення трендів прогностичних оцінок ситуацій в світовій економіці. Класифіковано основні політичні підходи до отримання вигоди від зменшення інформаційної асиметрії. Визначено, що за відсутності регулювання інформаційна асиметрія створює умови для олігополістичного домінування Китаю та США, через сформовані глобальні ланцюги вартості. Отримані результати свідчать про те, що інформація в світовій економіці є джерелом конкурентних переваг для фірм країн, що розвиваються, а торговельні угоди поки зберігають переваги «періопродівника» домінуючих гравців. Запропоновано регулювати потоки інформації, що генеруються всередині країн, через: створення цифрової індустрії, вирішуючи при цьому проблеми концентрації ринку та оподаткування в економіці; за допомогою цифровізації та інтеграції інформації в ланцюгах створення вартості. При цьому бажано, щоб правове регулювання інформаційного поля враховувало специфіку країн. Але з іншого боку, можливо спрощення регулювання міжнародних потоків даних як спосіб сприяння інноваціям та торгівлі, оскільки інформаційна асиметрія збільшує витрати та знижує ефективність в даній сфері. Дослідженню даних аспектів інформаційної асиметрії у світовій економіці будуть присвячені подальші науково-методологічні дослідження автора.

Ключові слова: інформаційна асиметрія; світова економіка; глобальні ланцюги вартості; ТНК.

INFORMATION ASYMMETRY IN THE WORLD ECONOMY

The article is devoted to studying the phenomenon of information asymmetry in the world economy. It is postulated that information asymmetry has existed in the world economy since the birth of international relations – however, with the accelerated introduction of information technology, it becomes more and more pronounced, and the significance of its effects grows. According to the results of researching the existing theoretical approaches, it is proved that without the free movement of information, it is impossible to move goods, services and financial assets freely. The main factors that cause information asymmetry are identified. The main reasons that prevent the free access of economic subjects to information are analyzed: misinterpretation of information due to lack of competence, conditions of secrecy on certain information; formation of a state-bounded symmetric information field; the international level of information is not always characterized by relevance because of its scale. It is proved that the main incentives for the growth of information asymmetry are deliberate distortion, silence, or lack of the necessary methodological basis for identifying trends in predictions of situations in the world economy. The main policy approaches to benefit from reducing information asymmetry are classified. It is determined that in the absence of regulation, information asymmetry creates conditions for an oligopolistic domination of China and the US, through the formed global value chains. The findings suggest that information in the global economy is a source of competitive advantage for firms in developing countries, and trade deals still retain the pioneering advantages of dominant players. It is proposed to regulate the flow of information generated domestically through: the creation of a digital industry, while solving the problems of market concentration and taxation in the economy; by digitizing and integrating information into value chains. It is desirable that the legal regulation of the information field takes into account the specificity of countries. But on the other hand, it may be easier to regulate international data flows as a way to promote innovation and trade, as information asymmetry increases costs and reduces efficiency in the field. Further scientific and methodological researches of the author will be devoted to the study of these aspects of information asymmetry in the world economy.

Keywords: information asymmetry; world economy; global value chains; TNCs.

JEL Classification: F00, L86

Актуальність. Невизначеність є фундаментальною характеристикою економічного простору в XXI столітті. Вона породжена існуючої асиметрією інформації, що нерівномірно розподілена між економічними суб'єктами. При цьому мають місце два типи асиметрії – об'єктивна та суб'єктивна. Об'єктивна асиметрія обумовлена культурно-цивілізаційними відмінностями, відмінностями в темпах впровадження та вико-

ристання результатів науково-технічного прогресу, ступені розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури в економіках тощо. Суб'єктивна асиметрія, як правило, пов'язана з опортунізмом економічних суб'єктів, і тому її подолання передбачає не стільки заходи прямого впливу, скільки непрямі, що сприяють створенню умов вирівнювання асиметрії, але не її подолання. Інформаційна асиметрія в світовій еконо-

міці існує з моменту зародження міжнародних відносин, але з пришвидшенням впровадження інформаційних технологій вона набула масштабного поширення та стала однією з основних причин неспроможності подальшого розвитку світових ринків.

Актуальність теми також обумовлена тією обставиною, що українськи економічні суб'єкти прагнуть отримати гідне місце на світових ринках за рахунок залучення до глобальних ланцюгів вартості, які є своєрідними каналами передачі інформації. Таким чином вивчення феномена інформаційної асиметрії, її особливостей в світовій економіці дозволить визначити комплекс заходів державної політики, що забезпечать просування національних виробників на світовій арені.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. В сучасній науковій літературі результати дослідження інформаційної асиметрії та різних аспектів її прояву в економіці в представлено в роботах Дж. Акерлоф [13], Дж. Сакстон [14], П. Фульг'єрі [16], А. Маслова [8], Я. Бережний [2], А. Герасименко [3], І. Дерев'яно [4], О. Михайловської [10], В. Свистільник [11] та інших. Роль держави, як основного регулятора у подоланні інформаційної асиметрії на фінансовому ринку аналізується в працях Н. Балдич [1], О. Кіктенко [7], М. Маніліч [9] та інші. Також концепція інформаційної асиметрії була розвинута Г. Кравчуком [6], Б. Уомакк [19] при дослідженні інформаційного дисбалансу між господарюючими суб'єктами в рамках міжнародного ринку. Слід зазначити, що питання інформаційної асиметрії також викликають зацікавленість міжнародних організацій. Так у запропонованому Світовим банком (Міжнародним банком реконструкції та розвитку) підході до аналізу умов підприємницької діяльності оцінюються процеси, які стосуються асиметрії інформації (наприклад, правила та вплив кредитного ринку), рівноваги ринків з асиметричною інформацією (наприклад, на ринку праці), а також тих, які забезпечують можливість надання суспільних благ або послуг (наприклад, реєстрація бізнесу або власності) (більш детально див. [20]).

Проте результати опрацювання існуючого наукового доробку показують, що залишаються невирішеними деякі теоретичні, методологічні і практичні питання в обраній площині наукового дослідження.

Метою статті є ідентифікація сутності інформаційної асиметрії в світовій економіці, з метою обґрунтування можливих напрямів регулювання даного феномену.

Виклад основних результатів дослідження. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. ключовою особливістю світових ринків товарів та послуг стала вузька спеціалізація компаній або їхніх підрозділів у різних країнах на виконанні окремих етапів виробничих процесів. Як наслідок зросла роль вертикальних між фірмових взаємодій, збільшення кількості яких є сучасною ознакою системи світогосподарських зв'язків у глобальній економіці (див. детально [5]). Слід зазначити, що така взаємодія відбувається безкоштовно, і це необхідно враховувати при визначенні результативності діяльності як окремих фірм, так і національних економік загалом. Таке поняття сформульовано та введено в економічну теорію під назвою «транзакційні витрати» Рональдом Коузом у статті «Природа фірми» (1937 р.), де було отримано висновок про існування транзакційних витрат як економічної категорії, що

виражає витрати взаємодії економічних суб'єктів [12]. Відповідно до цієї теорії на рішення фірми щодо фрагментації виробництва впливають три чинники: ступінь специфічності активів, кількість укладених торговельних угод і асиметрія інформації.

Ступінь прозорості інформації багато в чому свідчить про рівень економічного розвитку країни, її інвестиційної привабливості та можливості розвитку підприємницької активності. Виникнення і розвиток економічних криз, як правило, пов'язують з цілим набором факторів макроекономічного, структурного та інституційного характеру. У різних теоріях пропонується своє бачення причин і шляхів подолання виникаючих кризових явищ. Але в останні роки найбільшу популярність придбала теорія інформаційної асиметрії, найвідомішими представниками якої є лауреати Нобелівської премії з економіки – Джордж Акерлоф (George Akerlof), Майкл Спенс (Michael Spence) і Джозеф Стігліц (Joseph Stiglitz) [13; 17]. Основоположники цієї школи пов'язують виникнення економічних криз з асиметричними інформаційними потоками в економіці, недостатньою прозорістю корпоративного сектора і відсутністю або неефективністю інститутів, покликаних вирішувати проблему інформаційної асиметрії. Оскільки без забезпечення вільного переміщення інформації неможливо вільне переміщення товарів, послуг і фінансових коштів.

В економічній науці докладно досліджено явище інформаційної асиметрії, яку можна охарактеризувати як ситуацію, коли одна група володіє необхідною для ведення справ інформацією, а інша група – не володіє. З цих позицій інформаційна асиметрія як джерело ризику є утворюючим компонентом міжнародних економічних відносин, і для більшості агентів-учасників цих відносин знизити ризики асиметрії інформації буває досить непросто. Необхідно пам'ятати, що будь-яка інформація, що представляє інтерес для фірми, є обмежено якісною, оскільки не може в повній мірі відповідати критеріям повноти, достовірності та актуальності. Навіть якщо говорити про ТНК, які як мінімум забезпечують для власного використання два критерії якості інформаційного поля – повноту та достовірність, то слід враховувати, що збір такої інформації може бути пролонгований за часом, а будь-які відомості, отримані з часовим лагом, втрачають свою актуальність, що породжує також інформаційну асиметрію. ТНК намагаються не вступати в пряму протидію з окремими країнами та формують потужне лобі в урядах своєї держави та інших країн. Таким чином компанії найкращим чином захищають свої права на зовнішніх ринках, часто апелюючи до органів з вирішення спорів міжнародних економічних організацій.

Але ситуація загострюється, якщо мова йде про малі підприємства, які функціонують в світовій економіці. Їх можливості по отриманню необхідної інформації знижені за рахунок фінансової недостатності та обмеженості здібностей і, знову-таки, можливостей по використанню необхідного інструментарію ризик-менеджменту.

Таким чином, інформаційна асиметрія може бути викликана такими факторами:

– спочатку невисокі вимоги до інформації, наприклад потрібна актуальна, але обмежено повна інформація, або, навпаки, достовірна, повна, але обмежено актуальна інформація;

– обмежені фінансові можливості, тобто неможливість оплатити доступ до інформації, актуальною саме для даного суб'єкта світової економіки;

– розрив у компетентності – відсутність достатніх знань та досвіду для грамотної інтерпретації інформації.

Додатковим фактором, який стимулює зростання інформаційної асиметрії, є об'єктивна неможливість отримання та інтерпретації інформації, оскільки є її зовнішні джерела, доступ до яких обмежений. Йдеться про умисне спотворення, замовчування, або відсутність необхідної методологічної бази для виявлення трендів прогностичних оцінок ситуацій в світовій економіці.

Навмисне перекозчування можливо в разі, коли мова йде про інформацію, що надається конкурентами. В цьому проявляється нагальна потреба захисту відомостей, що становлять комерційну таємницю та складових оплот конкурентних позицій зовнішньоторговельного агенту. Будь-яка фірма, що бере участь в міжнародних економічних відносинах, прагне або не допустити витоку таких даних, або надати їх, в спотвореному вигляді, щоб дезінформувати конкурента і, отже, не допустити погіршення своїх конкурентних позицій. На противагу захисних заходів виробника актуалізується промислове шпигунство, яке дозволяє багатьом компаніям не просто триматися на плаву, а й реалізовувати стратегію наслідування за лідером, копіюючи його бестселери.

Замовчування інформації також виступає важливою об'єктивною формою інформаційної асиметрії і, в першу чергу, з боку держав, оскільки уряди також беруть участь в створенні спільних умов середовища функціонування світової економіки. Держава володіє не лише ефективним (хоча, найчастіше, обмеженим) інструментарієм регулювання національної економіки, а й необхідною інформаційною базою, що дозволяє виявити тренди світової економіки та відповідно коригувати свою стратегію розвитку.

Однак далеко не вся отримана статистичними органами інформація може (і повинна) бути доступна економічним суб'єктам. Причин тому кілька. По-перше, можлива неправильна інтерпретація відомостей в силу недостатньої компетентності. Найчастіше важлива не сама інформація, яка може перебувати на офіційних сайтах з необмеженим доступом, а її аналіз, який може провести тільки експерт. По-друге, частина інформації відноситься до секретної та не може бути розголошена, що, однак, не знижує її значущості для суб'єктів міжнародних відносин. По-третє, будь-яка держава формує спочатку обмежено симетричне інформаційне поле, що стосується умов здійснення підприємницької діяльності в рамках національної економіки, оскільки саме такий формат забезпечує найбільшу стійкість політичної системи. По-четверте, інформація на макро- і міжнародному рівні не завжди характеризується актуальністю через свою масштабність.

Відсутність необхідної методологічної бази для виявлення трендів та прогностичних оцінок ситуації – це ще одне джерело неповноти інформації. В умовах постійної зміни тенденцій розвитку світової економіки методологія економічної науки часто не встигає за новими викликами, що виникають перед фахівцями, які аналізують цю середу. Йдеться про тимчасові неможливості виявлення та пояснення фактів економічної дійсності, які вирішуються з появою принци-

пово нових підходів та парадигм осмислення реалій функціонування національної та світової економік.

Слід зазначити, що економічна інформація ендегенна, вона генерується тільки в процесі спілкування та взаємодії економічних суб'єктів. Отже, поширення достовірної інформації не відбувається «автоматично». При цьому, як уже було сказано вище, одні суб'єкти поширюють певну інформацію найбільш вірогідно, інші прагнуть приховати якусь її частину або піднести таким чином, щоб поліпшити своє становище. Таким чином, важливо розуміти, що передумовою до породження інформаційної асиметрії є дії самих учасників ринкового обміну. Ефекти від такої асиметрії діляться на два типи:

1) ефекти, що мають місце «ex ante», їх прийнято називати ризиком «несприятливого вибору» або «негативного відбору», і пов'язані вони з помилками у визначенні якості товару або послуги;

2) ефекти, що мають місце «ex post», їх прийнято називати «моральним ризиком», та пов'язані вони з тим, що сам факт укладання угоди може привести до зміни поведінки однієї зі сторін (наприклад, страхові організації давно помітили, що, застрахувавши автомобіль, його власник може починати менше піклуватися про те, щоб не допустити викрадення) [15, с. 116].

Дж. Акерлофом були вперше описані зазначені ефекти інформаційної асиметрії. Так у його роботі мова йде про ринок уживаних автомобілів («ринку лимонів») [13]. У найзагальнішому вигляді на подібному ринку відбувається наступне. Якість продаваних автомобілів встановити важко. Тому велика частина хороших машин продається за заниженими цінами, поганих – за завищеними. Теоретично це веде до того, що хороші автомобілі або взагалі зникнуть з ринку, або їх буде мало (в порівнянні з нормальним, «інформаційно нейтральним» станом). Такі ринки досить поширені, особливо в країнах, що розвиваються. Вони характеризуються млявою кон'юнктурою, щодо низькою якістю благ, що торгуються. Причому відомі випадки, коли стрімке поширення ефектів асиметрії інформації привели до майже повного руйнування ринку [18].

Ще один момент, який слід враховувати в ХХІ столітті, це значна інформаційна асиметрія між домінуючими гравцями у світовій економіці. Економічні агенти розвинених країн отримують більший прибуток, проте неясно, хто точно може претендувати на право володіння інформацією, що дозволяє отримувати такий прибуток. За відсутності регулювання інформаційна асиметрія створює умови для олігополістичного домінування Китаю і США, через сформовані глобальні ланцюги вартості. Виходом з даної ситуації може бути рішення про обов'язкове надання конкурентам інформації компаніями, які вже посіли певну частку ринку. Наприклад за допомогою цифровізації та інтеграції інформації в ланцюгах створення вартості. Це дозволить відкрити можливості для мікропідприємств, малих та середніх підприємств країн, що розвиваються, встановлення зв'язку з глобальними ринками.

Зазначимо, що різні політичні підходи до отримання вигоди від зменшення інформаційної асиметрії включають:

– прийняття підходу вільного ринку, при якому відкриваються потоки інформації між країнами;

– законодавче регулювання тільки деяких видів критично важливої інформації, що стимулює обмін певним типом інформації для суспільного блага;

– розгляд впливу провідних фірм розвинених країн як структурну проблему, яка не може бути вирішена за допомогою ринкового механізму, а тільки за допомогою проведення промислової політики, що забезпечує локалізацію інформації в країнах, що розвиваються;

– підхід відводить провідну роль держави, яка може встановити контроль над інформацією певного типу.

Однак не варто забувати, що на ринок іншої країни найчастіше приходять освідчений контрагент, який в змозі дати симетричну, а іноді і асиметричну відсіч місцевому виробнику. Іноземний контрагент може прийти з товаром-новинкою, або товаром, що реалізується за неймовірно низькою ціною, і далеко не завжди у держави є легітимні засоби захисту національних виробників від надмірного конкурентного тиску. Особливо це необхідно враховувати країнам-членам СОТ (а на їх частку припадає переважна частина міжнародної торгівлі), які зобов'язані гарантувати не тільки транспарентність свого національного законодавства, а й надання національного режиму.

Висновки. Підводячи підсумок слід зазначити, що інформація в світовій економіці є джерелом конкурентних переваг для фірм країн, що розвиваються, а торговельні угоди поки зберігають переваги «першопрхід-

ника» домінуючих гравців. Тому перш за все важливо регулювати потоки інформації, що генеруються всередині країн, через по-перше, створення цифрової індустрії, вирішуючи при цьому проблеми концентрації ринку та оподаткування в економіці, по-друге, за допомогою цифровізації та інтеграції інформації в ланцюгах створення вартості.

При цьому бажано, щоб правове регулювання інформаційного поля враховувало специфіку країн. Але з іншого боку, можливо спрощення регулювання міжнародних потоків даних як спосіб сприяння інноваціям та торгівлі, оскільки інформаційна асиметрія збільшує витрати та знижує ефективність в даній сфері.

Також не можна забувати, що незважаючи на бажання вирішити проблему інформаційної асиметрії, міжнародний рівень співпраці передбачає серйозну конкуренцію між виробниками, уніфіковане правове поле для країн-учасниць міжнародних економічних організацій, асиметрію вигод на користь країн «золотого мільярда». Жорстке протистояння знижує можливості економічного розвитку країни, проте стимулює адаптивність і ефективність конкуренції. Дослідженню даних аспектів інформаційної асиметрії у світовій економіці будуть присвячені подальші науково-методологічні дослідження автора.

Список використаних джерел:

1. Балдич Н. Державне регулювання інформаційної асиметрії фінансових ринків: симптоми проблеми. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2009. Вип. 3. С. 65-71.
2. Бережний Я. В., Кілієвич О. І., Ляпін Д. В., Медведкова Н. С. [та ін.] Механізми поліпшення підприємницького клімату в процесі реалізації економічних реформ в Україні. Київ: НІСД, 2013. 80 с.
3. Герасименко А. Г. Ринкова влада: джерела, масштаби, наслідки: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 600 с.
4. Дерев'яно І. П. Теорія асиметрії Б. Уомакка як нова світоглядна парадигма. Зовнішні справи. 2015. № 7. С. 36-38.
5. Дугінець Г.В. Глобальні ланцюги вартості: монографія. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 412 с.
6. Кравчук Г. В., Шевчук В. І., Пластун О. Л. Боротьба з інформаційною асиметрією як важлива складова забезпечення інформаційної безпеки. Вісн. Чернігів. держ. технолог. ун-ту. Фінансові ресурси: проблеми формування та використання. 2013. № 1(64). С. 214-221.
7. Кіктенко О.В. Державне регулювання фондового ринку за рахунок ефективності функціонування ринкової інфраструктури. Держава та регіони. Серія: Державне управління; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2011. № 2. С. 36-39.
8. Маслов А. Інформаційна асиметричність на ринку праці та "економіка пряника і батого". Економіка. 2012. № 143/12. С. 57-61.
9. Маниліч М. І. Основні передумови для подолання проявів асиметрії на фінансовому ринку. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2015. № 5(21). С. 142-148. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html>
10. Михайловська О.В. Інформаційні асиметрії в світових інноваційно-інвестиційних процесах. Інвестиції: практика та досвід. 2009. № 6. С. 21-26.
11. Свистільник В. Інструменти інформаційної асиметрії на ринках споживчих товарів і послуг. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету 2018, № 4: 14-23.
12. Coase R. The nature of the firm. *Economica*. 1937. Vol. 4. P. 386-405.
13. George A. Akerlof. The Market for «Lemons»: Quality Uncertainty and the Market Mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, v.84, August 1970, p. 488-500.
14. Saxton G. D. and Anker A. E. The Aggregate Effects of Decentralized Knowledge Production: Financial Bloggers and Information Asymmetries in the Stock Market. *Journal of Communication*. 2013. № 63(6). P. 1054-1069.
15. Feofanov D.A. Asymmetry of information in financial markets. *Strategii biznesa*. 2014; № 4:115-118. (in Russ.).
16. Fulghieri P., Garcia D. and Hackbarth D. Asymmetric Information and the Pecking (Dis) Order. 2013. URL: <http://public.kenan-flagler.unc.edu/faculty/fulghiep/FGH-November2013.pdf>
17. Kenneth J. Arrow. Risk Perception in Psychology and Economics. *Economic Inquiry*, January 1982, v. 20, №1, p. 1-9.
18. Russell M. Constant disclosure and asymmetry of information. *Journal of Accounting Studies*, Emerald Group Publishing. 2015; 195-224.
19. Womack B. *Asymmetry and International Relationships*. New York: Cambridge University Press, 2016. 245 p.
20. World Bank. *Methodology for Doing Business*. URL: <http://www.doingbusiness.org/methodology>.

References:

1. Baldich N. (2009). Derzhavne rehulyuvannya informatsynoyi asymetriyi finansovykh rynkiv: symptomy problemy. [State regulation of information asymmetry of financial markets: symptoms of the problem]. *Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*. No 3. P. 65-71. [in Ukrainian].

2. Bereznyi Y., Kiliyevich O., Lyapin D., Medvedkova N. [and others] (2013). Mekhanizmy polipshennya pidpryemnyts'koho klimatu v protsesi realizatsiyi ekonomichnykh reform v Ukraini. [*Mechanisms of improving the business climate in the process of economic reforms in Ukraine*]. Kyiv: NISD, 80 p. [in Ukrainian]
3. Gerasimenko A. (2014). Rynkova vlada: dzherela, masshtaby, naslidky: monohrafiya. [Market power: sources, scope, implications]: monograph. Kyiv: KNUTE, 600 p. [in Ukrainian]
4. Derev'yanko I. (2015). Teoriya asyetryyi B. Uomakka yak nova svitohlyadna paradyhma. [Womack's asymmetry theory as a new worldview paradigm]. *Foreign Affairs*. № 7. P. 36–38. [in Ukrainian]
5. Duginets G. (2018). Hlobal'ni lantsyuyh vartosti: monohrafiya. [Global Value Chains]: Monograph. K.: KNUTE, 412 p. [in Ukrainian]
6. Kravchuk G., Shevchuk V., Plastun O. (2013). Borot'ba z informatsiynoyu asyetryeyu yak vazhlyva skladova zabezpechennya informatsiynoyi bezpeky. [Combating information asymmetry as an important component of information security]. *Visn. Chernihiv. state. technologist. un-tu. Financial resources: problems of formation and use*. № 1(64). P. 214–221. [in Ukrainian]
7. Kiktenko O. (2011). Derzhavne rehulyuvannya fondovoho rynku za rakhunok efektyvnosti funktsionuvannya rynkovoyi infrastruktury. [State regulation of the stock market due to the efficiency of market infrastructure functioning]. *State and regions. Series: Public Administration; Classic. private. Univ. Zaporizhzhia*, № 2. P. 36-39. [in Ukrainian]
8. Maslov A. (2012) Informatsiyana asyetrychnist' na rynku pratsi ta "ekonomika pryanyka i batoha". [Information asymmetry in the labor market and "gingerbread and whip economy"]. *Economy*. № 143/12. P. 57–61. [in Ukrainian]
9. Manilich M. (2015) Osnovni peredumovy dlya podolannya proyaviv asyetryyi na finansovomu rynku [Basic prerequisites for overcoming manifestations of asymmetry in the financial market]. *Economy: the realities of time. Scientific journal* № 5(21). P. 142-148. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html> [in Ukrainian]
10. Mikhailovskaya O. (2009) Informatsiyne asyetryi v svitovykh innovatsiyno-investytsiynnykh protsesakh. [Information asymmetries in global innovation and investment processes]. *Investments: Practice and Experience*. № 6. P. 21-26. [in Ukrainian]
11. Svystilnyk V. (2018). Instrumenty informatsiynoyi asyetryyi na rynkakh spozhyvchykh tovariv i posluh. [Information asymmetry tools in the market of consumer goods and services]. *Bulletin of the Kyiv National University of Trade and Economics*, № 4: p. 14-23. [in Ukrainian]
12. Coase R. (1937). The nature of the firm. *Economica*. Vol. 4. P. 386-405.
13. George A. Akerlof. (1970). The Market for «Lemons»: Quality Uncertainty and the Market Mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, v. 84, August, P. 488-500.
14. Saxton G. D. & Anker A. E. (2013) The Aggregate Effects of Decentralized Knowledge Production: Financial Bloggers and Information Asymmetries in the Stock Market. *Journal of Communication*. № 63(6). P. 1054–1069.
15. Feofanov D. A. (2014). Asymmetry of information in financial markets. *Strategii biznesa*; № 4:115–118. (in Russ.).
16. Fulghieri P., Garcia D. & Hackbarth D. (2013). Asymmetric Information and the Pecking (Dis) Order. URL: <http://public.kenan-flagler.unc.edu/faculty/fulghiep/FGH-November2013.pdf>
17. Kenneth J. Arrow (1982). Risk Perception in Psychology and Economics. *Economic Inquiry*, January, v. 20, № 1, p. 1–9.
18. Russell M. (2015). Constant disclosure and asymmetry of information. *Journal of Accounting Studies*, Emerald Group Publishing; 195–224.
19. Womack B. (2016) *Asymmetry and International Relationships*. New York: Cambridge University Press. 245 p.
20. World Bank. Methodology for Doing Business. URL: <http://www.doingbusiness.org/methodology>